

Hørings svar fra Syrisk studentforening, forslag til lov om integrering (integreringsloven).

Vi viser med dette til høringsnotat og høringsbrev datert 16. august 2019: *Forslag til lov om integrering (integreringsloven) og forslag til endringer i lov om norsk statsborgerskap (statsborgerloven)*. Syrisk studentforening står ikke på listen over høringsinstanser, men vi benytter oss med dette av retten til å uttale oss i høringsrunden, fordi dette er en sak som angår våre medlemmer spesielt. Syrisk studentforening er en plattform for erfaringsutveksling for arabiskspråklige flyktninger og innvandrere med høyere utdanning i Norge. Blant medlemmene våre er både unge og voksne syriske elever i videregående opplæring, i høyere utdanning og personer som arbeider for å få innpass i høyere utdanning i Norge. I tillegg omfatter medlemsmassen personer med samme bakgrunn som har fullført norsk utdanning eller fått godkjent utenlandsk utdanning og som har fått stillinger der de kan bruke utdanningen sin. Fordi Syrisk studentforening fortsatt ikke er formelt registrert som organisasjon, underskriver en gruppe representanter av våre medlemmer denne høringsuttalelsen. Uttalelsen er et resultat av innspillsrunder der blant annet våre 10555 gruppemedlemmer i sosiale medier har fått mulighet til å uttale seg og enes om en felles tekst. Innspillsrunden har foregått på norsk og arabisk.

Syrisk studentforening ser det som positivt at det i forslaget til integreringslov legges opp til større grad av differensiering av opplæringstilbudet til deltakere, basert på deltakernes forutsetninger. Særlig ser vi det som positivt dersom det fører til bedre tilpasset opplæring for flyktninger som mangler skolegang, eller personer som bruker lengre tid på å tilegne seg grunnleggende norsk på grunn av høy alder eller andre utfordringer. Vi velger imidlertid i denne uttalelsen å konsentrere oss om de momentene i høringsnotatene som angår flyktninger med høy utdanning spesielt og som vi mener vil påvirke denne gruppens muligheter i norsk arbeidsmarked og utdanningssystem.

Som høyt utdannede flyktninger i Norge har vi et sterkt ønske om å bidra med kompetansen vår til det norske samfunnet, og vi ønsker å gi tilbake til dette landet som har tatt imot oss. Vi vet at vi sitter på spesialkompetanse og arbeidskraft som kan være til nytte i samfunnet. Våre leger og helsefagarbeidere har erfaring fra pasientgrupper og sykdomsbilder i andre land enn Norge, og ønsker å bidra med denne kunnskapen til det norske helsevesenets møte med innvandrerbefolkningen. Våre lærere, pedagoger og sosionomer har erfaringer fra andre skolesystem og kulturer, og kan bidra med kulturell innsikt som kan styrke og bedre samarbeidet mellom foreldre, skole, barnehage og andre relevante sektorer. Det samme kan sies om våre ingeniører, jurister, forskere og analytikere. Vi, som ressurssterke flyktninger, ser også at gode kunnskaper i norsk og god innsikt i norsk samfunn også kan gjøre oss særlig godt rustet til å fungere som brobyggere i integreringsprosessen. Det gjelder i arbeidet med å integrere barn og unge, og gi dem en tverrkulturell kompetanse som fremmer integrering og forebygger radikaliserings. Men det gjelder også arbeidet med å integrere voksne flyktninger som vi kjenner fra eget nettverk, altså personer som vi ser har dårligere individuelle forutsetninger for språklæring og samfunnsdeltakelse. I tillegg til å bidra til det norske samfunnet, ønsker vi å arbeide innenfor fagfeltene våre for å kunne videreutvikle egen kompetanse, slik at vi kan stå sterkere i arbeidet med å bygge opp Syria dersom vi en dag får reise hjem til et land i fred og frihet.

Våre medlemmer trekker fram fire faktorer som er nødvendige for å nå dette målet. Det første gjelder muligheten for vår gruppe til å nå et tilstrekkelig nivå i akademisk norsk (B2) innenfor rammene av introduksjonsprogrammet. Det andre gjelder muligheten til å få godkjent relevant utdanning fra utlandet, og til å få godkjenning av utdanning innen rimelig saksbehandlingstid. Det tredje gjelder muligheten for og organiseringen av kompletterende kurs, for eksempel gjennom kvalifiseringsordningen for tannleger. Det fjerde punktet gjelder ordningen av språk- og arbeidspraksis, som våre medlemmer har til dels dårlige erfaringer med.

1. Introduksjonsprogrammets varighet og oppnåelse av språkkrav som kvalifiserer for opptak til høyere utdanning

Ut fra vår erfaring som flyktninger i Norge, er det en stor utfordring knyttet til forslaget om omfanget av programmet for flyktninger med fullført videregående skole. I den nye ordningen skal lengden på programmet bestemmes av hvilket sluttmaal man setter for den individuelle planen. For deltakere med fullført videregående skole er sluttmaal og omfang formulert slik i forslaget:

§ 14: «Sluttmaalet for deltakere som minimum har utdanning på videregående nivå fra før skal ta utgangspunkt i at deltakeren skal kvalifisere til høyere utdanning eller arbeid.» og § 16: «For deltakere som har sluttmaal etter § 14 andre ledd første punktum, kan programmet vare mellom tre og seks måneder.»

Vi leser disse formuleringene slik at denne gruppen som hovedregel skal ha program med inntil seks måneder, og der man etter introduksjonsloven har rett og plikt til norskopplæring i en periode som ikke går over 18 måneder med tillegg av godkjent permisjon. For å kvalifisere for høyere utdanning i Norge, stilles det krav om oppnådd språknivå B2 (altså preakademisk nivå, tilsvarende karakteren 4 i norsk fra VG2 i norsk videregående skole) i alle fire delferdigheter (skrive, lese, lytte, snakke). Dette er et nivå som som hovedregel er uoppnåelig innenfor en tidsramme på seks måneder. Vi har noen unike enkeltteksempler på personer som har oppnådd B2 på svært kort tid, men disse personene har til felles at de både har eksepsjonelle språklæringsevner og allerede hadde gode ferdigheter i andre språk som er i nær slekt med norsk, som tysk og engelsk. Det vil altså si at vi anser det som urealistisk å kvalifisere for språkkravet til høyere utdanning innenfor en redusert tidsramme, slik det foreslås i endringen. I dag oppnår 5 % av deltakerne i introduksjonsprogrammet B2 etter to år (jf. *Kompetanse Norges statistikkbank*. Det betyr selvfølgelig også samtidig at B2 ikke kan være et mål for alle deltakere i programmet.) Vi har ikke funnet tall på hvor mange som greier dette nivået innen seks måneder, men tallet vil være langt lavere enn fullføringsandelen for to år.

Et grunnspørsmål i implementeringen av en slik regel, er hvordan man velger å forstå formuleringen «kvalifisere for arbeid». En syrisk lege vil kunne være kvalifisert for arbeid som f.eks. butikkmedarbeider etter seks måneder, men på grunn av manglende språkferdigheter og norske helsefaglige tilleggskurs vil han/hun ikke være kvalifisert for arbeid i helsevesenet. En reduksjon i introduksjonsprogrammet til seks måneder vil bety at det blir vanskeligere for samfunnet å dra nytte av kompetansen til høyt utdannede flyktninger, fordi de ikke får mulighet til å nå et norsknivå som er høyt nok til å komme inn i relevant høyere utdanning eller til å få arbeid i stillinger som krever nivå B2 eller høyere.

Vår erfaring er at det for vår gruppe er effektivt å nå et høyt språknivå gjennom intensive og krevende språkkurs. Det er vanskeligere å oppnå høy kompetanse i akademisk norsk språk når man lærer norsk gjennom deltakelse i lavutdanningsyrker (for eksempel som rengjøringspersonale). Det betyr at vi mener det er hensiktsmessig å gi deltakere med fullført høyere utdanning mulighet til å delta i norskopplæring (med rett til introduksjonsstønad), med B2 som sluttmaal, et mål som forutsetter en varighet på inntil to år.

2. Godkjenning av relevant utdanning fra utlandet

Høringsnotatet viser til andre relevante ordninger, blant annet gjeldende ordninger for godkjenning av medbrakt kompetanse fra utlandet (NOKUT, UVD-ordningen og Kvalifikasjonsvurderingen for flyktninger). Blant våre medlemmer er det en del frustrasjon over behandlingstid og saksgang i gjeldende ordninger. Vi ber derfor om at man vurderer å utrede om arbeidet kan effektiviseres for å gjøre det lettere for flyktninger å få dokumentasjon som lar oss komme raskere i relevant jobb. Disse ordningene har konsekvenser for oppfyllelsen av den foreslåtte § 1, og lovens mål om å bidra til at flyktninger får “formelle kvalifikasjoner” (§ 1), §11 om kompetansekartlegging og §12 om karriereveiledning.

3. Kompletterende kurs

Vi mener at systemet for komplettering av fullført utdanning har et stort forbedringspotensial, og at disse forbedringene ville kunne få flyktninger raskere inn i relevant jobb. I dag opplever for eksempel mange tannleger, sykepleiere og lærere at vi må begynne hele utdanningsløpet på nytt for å kunne praktisere i Norge. Det er tidkrevende, men også lite økonomisk gunstig for samfunnet. Kvalifiseringsprogram har svært begrenset antall plasser, og endringer i reglement og forskrifter gjør at det i flere tilfeller har vært uklart om man egentlig oppnår autorisasjon gjennom programmene. For noen yrkesgrupper, som tannleger, har man hatt muligheter i Sverige for å ta fageksamen og kortere kompletterende kurs. Det er en ordning noen flyktninger i Norge har benyttet seg av, fordi svensk godkjenning også åpner for yrkesutøvelse i Norge. Denne omveien betyr at man også må lære akademisk svensk i tillegg til norsk på nivå B2 eller høyere. Vi foreslår derfor at man undersøker muligheten for å overføre svenske ordninger for prøver og godkjenning til Norge. Disse ordningene har konsekvenser for oppfyllelsen av den foreslåtte § 1, og lovens mål om å bidra til at flyktninger får “formelle kvalifikasjoner” (§ 1), §11 om kompetansekartlegging og §12 om karriereveiledning.

4. Språk- og arbeidspraksis

Våre medlemmer melder om blandede, og til dels svært dårlige erfaringer med språkpraksis og arbeidspraksis i opplæringen for flyktninger i Norge. Vi ber spesielt om at man vurderer å stille høyere krav til bedrifter som tilbyr praksisplass. Et eksempel på et slikt krav er at bedrifter som tar inn personer i praksis også må ha mulighet til seinere å gi ordinær ansettelse av praksisdeltakere dersom en deltaker utøver svært godt arbeid eller viser seg godt egnet i praksisperioden. Ved språkpraksis ber vi om at det stilles krav til planen for språktrening. Det er for eksempel lite motiverende og gunstig å settes til arbeidsoppgaver som ikke krever språk, hvis målet er å lære norsk. Et alternativ til eller tillegg til slike ordninger er kvoteordninger for vanlige lærlingeplasser. Disse ordningene har konsekvenser for oppfyllelsen av den foreslåtte § 1, og lovens mål om å bidra til at flyktninger får “formelle kvalifikasjoner” (§ 1), §11 om kompetansekartlegging og §12 om karriereveiledning.

Videre spørsmål kan rettes til Syrisk studentforening, e-post: systunorway@gmail.com

På vegne av Syrisk studentforening,

Mohammad Aljarawan (kom til Norge i 2013), Konstruksjon og Material ingeniør fra UIS, tilsatt (100%) som lærer.

Ali Alnajjar, (kom til Norge i 2013) IT-ingeniør, tilsatt (100% fast) i DNB.

Joseph Diab, Ph.D.stipendiat Naturstoff- og legemiddelkjemi, Institutt for farmasi, Det helsevitenskapelige fakultet, UiT - Norges Arktiske universitet, Tromsø

Asma Mawardee (kom til Norge i 2016), Bachelor of Business Administration fra Tishreen universitet, med godkjenning fra NOKUT. Student ved Kristiania Høyskolen, Regnskapsmedarbeider, Jobber som fylkessekretær ved Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon Troms fylkeslag.

Sam Alaya, (kom til Norge i 2014), bachelor i byggingeniør, masterstudent i bygg- og miljøteknikk på NTNU. Tilsatt (100%) Bergen kommune som ingeniør.

Rim Almamama. Ingeniør med 23 års erfaring som lærer i Syria. Jobber for stiftelsen *Et skritt videre* og Kristiansund Kommune.

Bara Jasem Alowais (kom til Norge i 2011). Fastlege i Alta kommune.

Yousef Faraa (kom til i Norge 2013), bachelor i engelsk litteratur fra Aleppo universitet, bachelor i administrasjon og organisasjonsvitenskap fra UiB, studerer sosionom ved HVL, tilsatt som (deltid) selger.

Momen Abazid (kom til Norge i 2013), ingeniørstudent ved HVL, tilsatt (100% fast) som autorisert tolk.

Md Taher Rawal, (kom til Norge i 2013), bachelor i TV-regi fra Høgskolen i Innlandet, tilsatt (deltid) som TV-produsent.

Jinda Wali, (kom til Norge i 2015), Bachelor i hydroteknikk, jobber som prosjektingeniør

Lawrence Almala Ali, (kom til Norge i 2014), bachelor i byggingeniør, master HMS på NTNU. Tilsatt (100%) Trondheim kommune BFT.

Maisam Sulaiman Majzoub (kom til Norge i 2014), bachelor i engelsk litteratur fra Albaath universitet. Årsstudium i pedagogikk fra NLA Høgskole i Bergen. Tilsatt (100%) som tolk.

Juhaina Almama (kom til Norge i 2015), Mastergrad i information management og Mastergrad i Matematikk. Arbeidssøkende.

Mohammad Hoori (kom til Norge i 2014), Bachelor i engelsk litteratur. Tilsatt (100%) som førstekonsulent i seksjon for internasjonalt samarbeid. UiT - Norges Arktiske universitetet.

Fatima Abo Shomar (kom til Norge i 2015). Lærerutdanning fra Universitetet i Damaskus, med godkjenning fra NOKUT.

Anas Tamer (kom til Norge i 2013). Petroleumsingeniør. Tilsatt (100%) som lærer.

Shaher Abdullah (kom til Norge i 2015). Master i litteratur og språk. Tilsatt (80%) som lærer.

Ziad Altaha (kom til Norge i 2015) Bachelor i engelsk litteratur og språk (175 studiepoeng fra NOKUT) Miljøarbeider i Lindesnes kommune (100%)

Mousa Ryad Al Naser (kom til Norge i 2015), Bachelor i kommunikasjonsteknologi, Philadelphia universitetet. Master i kommunikasjonsteknologi ved NTNU. Tilsatt (100%) som nettverks- og sikkerhetskonsulent Atea AS.

Moayad Khalil (kom til Norge i 2014), Master Business Administration (MBA) fra Utara Universitet, Malaysia. Tilsatt (100% fast)

Basel Ghajar (kom til Norge 2014), Mastergrad i farmasi og Mastergrad i medisinsk laboratorium. Farmasøyt og stedfortreder apoteker hos Apotek 1 Moa Gård fra 2016

Abdulmoula Alajour (kom til Norge 2014), Farmasøyt Apotek1 (100 %)

Yahya Alajour (kom til Norge i 2014), bachelor i farmasi Aleppo universitet, Syria. Bachelor i farmasi ved Nord universitetet. Ansatt (100%) Apotek 1 Namsos.

Mohamad Jbara (kom til Norge i 2015), Bachelor i arkitektur. 100% stilling Teknisk tegner

Rajai Al Jamous (kom til Norge i 2015), Bachelor i kommunikasjonsteknologi. Master i informasjons- og kommunikasjonsteknologi ved Universitet i Agder.

Ahmad Mhallayeh (kom til Norge 2015), bachelor i regnskap. Student på Treider Oslo

Mohammad Alhaji, (kom til Norge i 2015), bachelor i petroleumsingeniør, master i Petroleumsteknologi i UIB. Tilsatt (50%) Norstat As

Mohammad Alsbirj, (kom til Norge i 2015) Agronom med master i agronomi.
Wesam Alftayeh (kom til Norge 10.2014), farmasøyt hos Boots apotek (100% stilling)

Maher Amer, (kom til Norge i 2015). Bachelor i engelsk språk og litteratur. Diploma i oversettelse og student ved Høgskole i Innlandet (PPU). Tilsatt (85%) lærer i Lillehammer Kommune.

Marwan Alfadel, (kom til Norge i 2014). Oljeingeniør, master i Petroleumsteknologi fra UiS. Kvalifiseringsveileder ved flyktningseksjonen/Stavanger kommune.

Samir Alhussain, (kom til Norge i 2015), bachelor i Geophysical ingeniør, (50%) master fra NTNU. Tilsatt (50%) Prores As

Tareq Aljamou, (kom til Norge i 2015), bachelor petroleumsingeniør, masterstudent i Global produksjonsledelse

Issa Albakar, (kom til Norge i 2015), Bachelorgrad i arabisk språk (NOKUT-godkjent). Tilsatt 50% Goa skole, Randaberg kommune.

Ahmad Bayzeed (kom til Norge i 2015). Bachelor i farmasi. Jobb 100% Vitus Apotek.

Saleh Alsaleh, (kom til Norge 2015). Jobber som morsmåslærer (Stavanger kommune).

Mohamad Hasan (kom til Norge i 2014), tilsynslege i Ålesund kommune siden 2018.

Abdelnour Alhourani, Ph.D.stipendiat, Institutt for kjemi, biovitenskap og miljøteknologi, Universitetet i Stavanger. Tidligere politisk rådgiver for ISU Norway (International Students' Union of Norway)

Safaa Hasan (kom til Norge i 2014). Bioingeniørstudent ved NTNU